

8.28. Aanpak waterplantenoverlast

Waterplanten bieden vissen voedsel-, paai-, opgroei- en schuilplaatsen. Een teveel aan waterplanten beperkt echter niet alleen de water aan- en afvoer maar leidt ook tot problemen voor de visstand en de sportvisserij. Vissen kunnen in de problemen komen door zuurstofschommelingen. Een dichte waterplantenbegroeiing belemmert ook de bevisbaarheid van het water.

Overmatige waterplantengroei wordt meestal aangepakt door de inzet van verschillende typen maaimachines. Soms worden andere methoden toegepast, zoals de uitzet van graskarpers, het handmatig maaien van waterplanten of verwijdering van planten met wortel en al (bestrijding van exotische waterplanten). Wanneer de vereniging niet zelf eigenaar is van het viswater, kan deze bij plantenoverlast overleggen met de eigenaar of uitvoerder van het onderhoud. Dit is meestal de gemeente of het waterschap. De vereniging kan hierbij de onderstaande punten inbrengen.

Maaiboot: T-frontmaaiër

Maaionderhoud door waterschap

Een aanpassing van het tijdstip van maaien lost soms al een belangrijk deel van de problemen op. De meeste viswateren worden tweemaal per jaar gemaaid.

1e maaibeurt voorjaar/zomer

De eerste maaibeurt wordt uitgevoerd in het voorjaar of zomer. De periode waarin gemaaid wordt is gespreid over meerdere maanden. Sommige wateren worden daarom erg vroeg in

het voorjaar gemaaid, wanneer er nog nauwelijks plantenoverlast is. Na deze maaibeurt treedt dan vaak een snelle hergroei van de waterplanten op, waardoor er de hele zomer overlast is.

Andere wateren worden pas in de loop van juli gemaaid, als de bedekking bijna 100% is. In juni en juli kan dan niet of nauwelijks worden gevestig. Bovendien wordt er juist op dat moment veel schade aan de vis toegebracht. Er treden zuurstoftekorten op en in het dichte plantendek kan de vis niet vluchten voor de maaimachine.

2e maaibeurt najaar/winter

Ook de maaironde in het najaar wordt over langere tijd gespreid. Wanneer een sterk begroeid water pas laat in het najaar of winter wordt gemaaid, kan er in de maanden daarvoor niet of nauwelijks worden gevestig.

Aanbevelingen

- Het best kan worden gemaaid wanneer de overlast te groot wordt (meestal 50-60% bedekking). Spreek met het waterschap af dat er gemaaid wordt op jullie verzoek.

Is dit niet mogelijk spreek dan bij voorkeur af:

- De 1e maaibeurt moet laat in het voorjaar of vroeg in de zomer (tweede helft juni) plaatsvinden.
- De 2e maaibeurt moet zo vroeg mogelijk in het najaar (eind augustus, begin september) plaatsvinden.
- Indien nodig kan het waterschap gevraagd worden sommige wateren een keer extra te maaien in de zomer.

Maaikorf

Denk hierbij aan wedstrijdwateren, jeugdvisvijvers of speciale stadswateren. Wanneer dit buiten het onderhoudsplan valt zijn hier extra kosten aan verbonden voor het waterschap. Wanneer het waterschap dit niet wil kan een vergoeding vanuit de vereniging overwogen worden.

Wat kan de vereniging zelf doen?

De vereniging kan uiteraard ook zelf een maaibedrijf inhuren. Doe dit echter pas ná overleg met de eigenaar of waterbeheerder.

Wanneer het viswater niet al te groot is, of als het overzichtelijke visstekken betreft, kan de vereniging ook zelf maaien. Verschillende verenigingen hebben hiertoe al maaierwerktuigen voor eigen visvijvers ontwikkeld, al of niet in combinatie met een bootje. In overleg met het waterschap of gemeente kan worden gekeken of dergelijke maaimethodes op andere wateren kan worden ingezet. Dit is meestal arbeidsintensief werk en is daarom alleen geschikt voor kleinere oppervlaktes.

Diverse zelfgemaakte maa-apparatuur

Trekmes gemaakt van zeisbladen

Visvriendelijk maaibeheer

Het maaien van waterplanten kan leiden tot een ernstige verstoring van het watermilieu en tot directe schade aan individuele vissen. Vaak treedt een sterke en langdurige daling van het zuurstofgehalte op. Om schade aan de visstand te voorkomen moeten de volgende zaken in acht worden genomen:

- **Nooit alles wegmaaien:**

- Maaibeurt in het voorjaar: minstens 15-20% onderwaterplanten laten staan.
- Maaibeurt najaar/winter: minstens 30% van de rietkraag laten staan.

- **Gebruik visvriendelijke apparatuur:**

- Voorkeur voor maaikorf boven maaiboot.
- Een traditionele maaiboot is niet geschikt voor water van minder dan 1 meter diep.
- Gebruik bij voorkeur een visvriendelijke maaiboot (weinig diepgang, maaisel meteen opnemen).

"Visvriendelijke" maaiverzamelboot waterschap Zuiderzeeland

• Zorgvuldig werken:

- Rustig werken, zo min mogelijk bodemslib opwoelen.
- Sla stukken (bijvoorbeeld minimaal 20% van de bestaande begroeiing) over of maai alternerend per maaibeurt de linker- en rechteroever.
- Niet werken naar een dicht einde van de watergang; de vis moet goed kunnen ontsnappen.
- Vermijd zichtbaar paaiende vis.
- Laat vrijwilligers van de vereniging het maaisel nalopen op meegeschepte vis.

Visvriendelijk A3 bodemmes (WS De Dommel)

Graskarpers uitzetten

Het gebruik van maaikorven of maaiboten kan in ondiepe wateren directe schade en sterfte van individuele vissen tot gevolg hebben. Vaak treedt ook een langdurige daling van het zuurstofgehalte op met visflauwtes, vispredatie en meer sterfte tot gevolg. De waterplantenoverlast kan ook binnen de perken worden gehouden door middel van een visvriendelijke methode: de uitzet van graskarper, een plantenetende vis.

Het volgende is hierbij belangrijk:

- Graskarper mag alleen worden uitgezet in afgesloten wateren met toestemming van de watereigenaar en visrechthebbende.
- Een goed inzicht van de bedekking én soorten waterplanten van het viswater is belangrijk om de graskarperdichtheid te kunnen bepalen.
- Bij het uitzetten van graskarpers is actief beheer en geduld nodig: als er te veel planten worden gegeten moet een deel van de graskarpers weer worden weggevangen. Graskarpers hebben tijd nodig om hun werk te gaan doen. Pas na twee seizoenen kan beoordeeld worden of er genoeg is uitgezet.

De graskarper

Voor meer details wordt verwezen naar het **infoblad** 8.15. Graskarper: ecologisch waterplantenbeheer.

In 2016 kunnen verenigingen van Sportvisserij Nederland een bijdrage voor de aanschaf van graskarpers krijgen, mits de vereniging mee wil werken aan onderzoek naar de graskarper-effectiviteit.